

„Népegyetem”-e a népfőiskola?

SZEGED, január 15.

A szegedi népfőiskola megnyitásakor itt időzött fővárosi küldöttség egyik rokonszenves tagja, Ispanovics Sándor polgári iskolai igazgató, a népfőiskola eszméjének egyik lelkes előharcosa, valahányszor a „népfőiskola” szó elhangzott, mindig közbeszólt: *Népegyetem*. Gróf Teleki Pál miniszterelnök beszámolójában — őszinte örömeinkre — szintén hangzott a gazdaközönségünk főiskolai nevelésének szükségességét, földmives-egyetem-nek mondván a létesítendő iskolát. Gazdatestvéreink érdekesen nevezte a *parasztegyetem* elnevezés sem sértette volna. Épp a napokban hallottam Alsóvároson: Minek ide még egy egyetem? Hisz van már parasztegyetem!

Kérdés már most, nép-, földmives- vagy parasztegyetem-e a népfőiskola?

Ispanovics Sándornak azt feleltem a népfőiskola megnyitása után: Ma még nem mondhatjuk *népegyetem*-nek; de mindent el kell követni, hogy azzá legyen.

Az igazi egyetem a középkorban alakult ki. Hatása hamarosan kiterjedt az egész akkori művelt világra úgy, hogy a középkor második felében — a pápaság és császárság mellett — az egyetem lett a harmadik nagyhatalom. Maga az „Universitas” szó azonban nem a tudományok egyetemét (ezt studium generalenabe mondták), hanem a testületet, a tanároknak vagy hallgatóknak, vagy mindkettőjüknek testületeit jelentette. Századunk feladata, hogy — lépést tartva a társadalmi fejlődéssel és a tiszta demokrácia megvalósítását törekedvén — megteremtse azt a nevelési intézményt, amelyet *társadalmunk minden egyes fölserdült tagja úgy emlegetsen: a mi egyetemünk*.

A „népegyetem” következőleg csak akkor valósulhat meg, ha — Szeged példáját követve — a népfőiskola hazánkban olyan általános elterjedést nyer, hogy minden egyes ifjú honfitársunkat fölkarolhatja, jelleme kialakulásának legválságosabb idején szükségképpen sok irányban kifejlődött lelki erőit összhangzatos egységbe segíti és ebben megszilárdítja. Ennek úgy egyéni, mint szociális és így nemzeti jelentőségét oly döntőnek érzem, hogy már 1916 nyarán a harctérrel sürgettem népünk főiskolai nevelésének a honvédelem keretében való megoldását. Az egység, a társadalmi egymásrautaltság meglátása és átérzése kívánja, a trianoni béke pedig reakényszerít, hogy a honvédelemre való neveléssel a népfőiskolai képzést szerves kapcsolatba hozzuk.

Ma már nyilvánvaló, hogy mindennél fontosabb a társadalmi béke és a közös célra való törekvés. Egyéni erős akarat, erkölcsi jellemek nélkül azonban sohasem lesz társadalmunk igazi akaratközösség. Már pedig a többi nemzet csak annyira becsül, vagy retteg megbántásunk gondolatától is; csupán annyi támogatást remélhetünk igazságunk kivásáért folytatandó küzdelmünkben: amennyi erőt közös célunk elérésére képesek vagyunk egyesíteni. Hogy a skandináv népek népfőiskolái függetlenek a katonaságtól, az ne zavarjon

meg senkit e kérdésen való gondolkodásában. E függetlenség ott sem jelent teljes elzárkózást. Hiszen dán példára vezényelték a mi népfőiskolánkba is tíz derék továbbsholgaló altisztet és két állami rendőrt. E kapcsolatot általánossá és intézményesen szervezéssé kell tenni, különben — főképpen pénzügyi okok miatt — belátható időn belül nem valósulhat meg a magyar népegyetem.

A modern katonai nevelés úgy sem becsülheti többé a „drill”-ben egyedül célravezető eszközét. Ezzel nem fogja meg a lelkeket és nem fejlesztheti ki, nem is hasznosíthatja az egyesek képességeit a lehetséges és ma különösen szükséges mértékben. Kíváncsú tehát, hogy kapcsolatba hozzuk a katonai kiképzést a népfőiskolai neveléssel. Az ilymódon a nemzetnevelés eszméjétől áthatott katonai nevelés nemcsak egyik főtenyezőjévé lenne köznevelésünknek, hanem — éppen a népfőiskola révén — népnevelésünk befejező tényezője: Az elemi népiskolában megalapozott s a továbbképző (ismétlő) népiskolában az életpálya irányában alkotó tevékenységre sarkalt ifjú jellemnek harmadik fokán a népfőiskola adná meg a tudatos nemzeti (szociális) akarat acélos zománcát. Így lehetne hadseregünk az egyesített, közös célokra törekvő belső nemzeti erőnek megfelelő reprezentálója kifelé.

Maga a voltaképeni katonai kiképzés csak egy részét tenné a honvédelemre való nevelésnek, amelyre már az iskolák és főképp a cserkészalakulatok tudatosan előkészíthetnének. Megfelelő beosztással így egész ifjuságunkat kiképezhetnők. Az újoncok a téli félévben a népfőiskolákon nevelődnének, a nyári félévben pedig karcászati kiképzésben részesülénének. De ekkor sem szűnnék meg a jellem elméleti uton való nevelése, amit az időszerű kérdések megbeszélésével lehetne fogatosítani. Az akaratérő közvetlen fokozását pedig a gyakorlásra legtöbb és legjobb alkalmat szolgáltatató szakszerű dolgoztatással kellene biztosítani. Így az egyesekben nemcsak a munkaképesség fokozódna, hanem a fegyverkezett munkára való készség is, ami a többet és jobban termelésnek alapja.

Szellemi pályákra készülő ifjaink — részletes tervem szerint — ugyan csak „végigszolgálnak” honvéd egyetemét. Ezalatt harcászati kiképzésben részesülénének, elsajátíthatnának valamilyen gazdasági vagy ipari munkát, a népfőiskolákon pedig — az erre alkalmasak — segédkeznének az elméleti és gyakorlati nevelő oktatásban. Hadseregünk így egyesíthetné társadalmunk minden egyes polgárra avatandó tagját az „Ifjú Magyarország”-ban. Honvédeink és honvédnőink — az ilymódon humanizált militarizmus szellemében — munkájukkal a világbékét szolgálnak, tudatosan törekedve a nemzetek testvériesülésére, de mert élni akarnak — kényszerítő szükség esetén — képesek és készek lennének a harcra is.

Ma már nem hadseregek, hanem egész nemzetek szelleme és tudása emerközik egymással. Lehet-e gondolkodó magyar tehát, aki ne kívánná, hogy a szegedi népfőiskolából mihamarabb kialakuljon a magyar népegyetem? Várady József.

Küszöbön az Andrássy-párt megalakulása.

— Számosan állnak az új zászló alá. —

BUDAPEST, jan. 15. Gróf Andrássy Gyula pártalakítási mozgalma — írja az *Az Ujság* — döntő stádiumba jutott. Mozgalmas tárgyalás folyik az egész vonalon. Ma már úgy lehet jellemezni a helyzetet, hogy az új párt megalakulásának küszöbén állunk. Nemcsak a keresztényszocialista ellenzék és a disszidensek szorítanak kezét Andrássyval, hanem minden pártból számosan tömörülnek az új zászló alá a legjobbak sorából. Bizonyosra lehet venni, hogy a

nemzetgyűlés egészen megváltozott pártviszonyok között fog megnyílni február 3-án, aminek igen jelentős befolyása lesz a politikai helyzet alakulására. Az új centrumpárt mint nobilis ellenzék mutatkozik be a parlamentben és a realpolitika ideáljaiért száll porondra.

RENÉ CRESTÉ

TIH-MINH
JUDÉZ

Nyugatmagyarország ügyében új nyilatkozatot ad ki az osztrák kormány.

BUDAPEST, jan. 15. Az *Ujság* bécsi szerkesztősége jelenti: Feltehetően beavatott helyről úgy értesülünk, hogy az osztrák kormány legközelebb újabb nyilatkozatot fog kiadni Nyugatmagyarország ügyében.

Sándor szerb régens trónbeszéde

BELGRÁD, jan. 15. (M. T. I.) Sándor régens herceg a tegnapi alkotmányozó ülésen többek között ezeket mondotta:

— Öseink megtelepedtek ezeken a területeken, de mi vagyunk először abban a helyzetben, hogy egyetlen államban egyesíthetjük nemzetünket. Felhívom a figyelmüket arra, hogy igazság gyakoroltassék minden felekezettel szemben, igazság a nagyokkal és kicsinyekkel, az erősekkel és gyengékkel szemben, igazság még azokkal szemben

is, akik nem viselik nevünket, nem a mi fajunkhoz tartoznak, de mégis a mi polgártársaink. Társadalmi és állami fejlődésünk érdekében különösen arra hívom fel figyelmüket, hogy gazdasági rendben uralkodjék igazságosság. Meg vagyok győződve arról, hogy ennek az igazságosságnak ki kell fejlődni. Csakis ezen az áron lehet az emberi civilizációt megóvni azokról az időszerű megrázkódtatásoktól, amelyek napjainkig megnyilvánultak.

Szegeden alakul meg a Felvidéki Kuruc-Szövetség. Kedden tartják meg az alakuló-gyűlést.

SZEGED, január 15.
(Saját tudósítónktól.)

A Szegeden tartózkodó felvidéki menekültek elhatározták, hogy megalakítják a *Felvidéki Kuruc-Szövetséget*, mely célul tűzi ki, hogy lankadatlan, lelkes propagandát fog kifejteni a tőlünk elrabolt Felsőmagyarország visszaszerzése érdekében. A Szövetség intéző-bizottsága a következőlétkes felhívásban szólítja fel az érdekelteket a csatlakozásra:

Felvidéki Testvérek! Északmagyarországot, Tököli, Rákóczi és Kossuth Lajos hazáját a nemzetek legaljasabbika, a gyávaságukról híres cseh horda tartja megszállva. Ottmaradt véreinknek a súlyos sanyargatások, bebörtönözések és kegyetlenségek által felkorbácsolt jajkiáltásaitól hangos ma egész Európa. Mindenütt megértésre és rokonszenvre találnak e panaszos és fájdalmas szavak, csak talán mi, szegediek nem akarnánk testvéreink fájdalmait és panaszait meghallani?

Felvidéki Testvérek! Késmárk, Tököli vára, Kassa, Rákóczi temetkezési helye és Pozsony, az ősrégi magyar koronázó város az idegen rabiga súlyos és nehéz láncot viseli. A Felvidék minden elvesztett, illetve gyalázatos módon elrabolt göröngyéhez minket ezredéves szép és örökbeű emlékek fűznek.

Felvidéki Testvérek! Aki felvidéki-nek érzi és tartja magát, aki gerinces ember, aki tud cselekedni,

mert mer és akar, az édes szülőföldjében, az jelenjen meg kedden, folyó hó 18-án délután 5 órakor, Kálvária-utca 10. szám alatt levő „Tevel” nagytermében.

A Felvidéki Kuruc-Szövetség
intéző-bizottsága.

KÉSZ A HADIVÁLTSÁGRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLAT. Beltska Sándor honvédelmi miniszter a hadiváltságról szóló törvényjavaslatot fogja elsőnek a nemzetgyűlés elé terjeszteni. Ez a törvényjavaslat fokozatos váltságot ró a háborúban részt nem vett hadköteles férfiakra aszerint, amint egyáltalán nem katonáskodtak, itthon voltak, vagy a hadtápkörleten voltak. A váltság a jövedelmi adóhoz viszonyított.

KORZÓ-MOZI

Igazgatóság 455.
Telefon: Pénztár 11—85.Szombaton és vasárnap,
január hó 15-én és 16-án

A zalameai bíró.

CALDERON színműve filmen,
hat felvonásban.

A főszerepekben:

Albert Steinrück és Lili Dagover.

Előadások kezdete:

hétköznap fél 5, negyed 7 és 8 órakor,
vasárnap 3, fél 5, negyed 7 és 8 órakor.

Illatszert és kozmetikai különlegességek, eredeti kölni vizek és finom szappanok legolcsóbb bevásárlási helye
GÁSPÁR ILLATSZERTÁR
Széchenyi-tér 7. sz. 403

A Kass-szálló Kis Kass étterme január 1-én megnyílt.